

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK,

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szerkesztéséről és a
minden közzétételéről értesítendő.

Érmentetlen levelek csak ismert kezektől
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár.

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábsoros egyszerű beiktatásért 5kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitótér 4 hasábsoros beiktatásért 20 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
ajánlatok ára 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Hétfő November 4.

217. szám.

A polgári érdem kitüntetése

Debreczen, 1889. Nov. 3.

Több mint másfél század múlt el, a mióta III. Károly 1712-ben a debreczeni kereskedő társulat, akkor még kalmártársulat alapszabályait megerősítette. E tisztos kor tiszteletet érdemel, különösen ha tekintetbe vesszük, mily szerepet játszott ezen társaság Debreczen város történetében, ha tekintetbe vesszük, hogy ezen társaság Debreczen város gazdagodásának, művelődésének egyik tényezője volt. A czéhrendszer elnyűgöző szelleme sokáig gátolta ugyan a társulat felvirágzását, de az ezen rendszertől kifolyó szülkeblűség dacára a debreczeni kereskedő társaság mindig érzékkel és fogékonysággal birt a város culturalis szükségletei iránt. Már a múlt században találjuk, hogy a társulat szerény jövedelmének nagyobb részét jótékony célokra fordította. Segélyezte a collegium szegény tanulóit, egy-egy külföldre törekvő ifjúnak segélypénzt szavazott meg, szülkeblű reform. egyházaknak, szegény ref. papoknak, városi szegényeknek és városi raboknak évenként juttatott pénztárából. Nagybbr öszszeggel járult hozzá a ref. nagy templom, a collegium építéséhez és emellett saját kártársainak, elszegényedett kereskedőknek, ezek özvegyeinek és gyámjainak valóságos gyámolítója volt.

Már ezen multjánál fogva is méltán igényelheti a társulat s vele együtt a kereskedő kar, hogy Debreczen sz. k. város polgárai között előkelő helyet foglaljon el. És ezen társulat nem aggott el, sőt az alkotmányosság visszaállítására óta alkotta meg azon culturalis intézményeit, a melyek Debreczen város díszét és a társulat büszkeségét képezik. Mily szerény anyagi viszonyok, mily nehéz körülmények között vették át a kereskedő testület vezetést azon férfiak, kik iránt az önzetlen és fáradhatlan működés elismerésül a kereskedő kar ma róttale a tisztelet és hála adóját. 1870-ben vette át Szepessy Antal az akkor még kereskedő testület elnökségét, mellette

állot és buzgó működésével támogatta Saszlina Lajos, a keresk. testület alelnöke és ezen férfiak mellett lehetetlen megelégedezni ezen nemes triumvirátus harmadikáról Stenczinger Károly az iskolai felügyelő bizottság elnökéről. Ők voltak, a kik a kereskedő kórház ügyét rendezték, ők voltak a kik a még 1854-ben alapított vasárnapi iskolát tova fejlesztették. Az ő kezdeményezésükre a akult minden más hazai várost megelőzőleg a reál-kereskedelmi iskola, mely a midőn 1872-ben a kereskedelmi iskolák országos szervezése megtörtént, egyrészt: a mai nary jövőre jogosító városi reáliskolának, másrészt a virágzónak mondható kereskedelmi akadémiának vette meg alapját. Ezen culturalis intézmények megalkotásával a kereskedő társulat városunkban elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Mily szerény kezdet el indult meg a kereskedelmi iskola, mely fokozatosan felső kereskedelmi tanintézeté, majd kereskedelmi akadémiává nőtte ki magát. A ki ma a kereskedelmi akadémiát zu-folt osztályaival — tanulóinak száma három évfolyamban 158, — gazdag gyűjteményeivel, könyvtárával megtekintni alighinné, hogy 1872-ben, ez iskola a Széchenyi-utca egyik régi házának szűk tantermében alig 10—15 tanulóval kezdte meg pályafutását.

A társulat és fentnevezett vezér-férfiainak, az egész kereskedő karunk érdeme, hogy vissza nem riadva sem anyagi áldozattól, sem munkától, létesítettek oly intézetet, melyre maga sz. kir. Debreczen városa is büszkén hivatkozik. Fokozza ezen érdemet azon körülmény, hogy eme alkotásaiban, az értök folyt küzdelemben a társulat magára hagyott, a kormány gyengéjén támogatta, a város pedig valóban csekélységgel. Hiszen most is, midőn a kereskedelmi akademia évi szükséglete 16—18000 frura rug, a város most is csak 1000 frutal támogatja ezen nagy jelentőségű iskolát éppen annyival mint bármely felekezeti egyszerű népiskoláját. A kereskedő kar tehát a kereskedelmi és iparkamarától segélyez-

ve maga, saját erejéből hozta létre alkotásait.

A midőn pedig két évvel ezelőtt tizeuhét évi sikeres működés után a nemes triumvirátus ifjabb erővel váltotta fel magát, örökségül már megizmosodott, csak további kifejtést igénylő intézményeket hagyván, nem vonult vissza, hogy babérait pihenjen, nem, mert ők most is ott vannak a küzdők között, most is a társulat, a kereskedő kar büszkeségei, sőt Stenczinger Károly most is az alelnökség tisztét viszi.

A kereskedő társulat, a kereskedő kar, tehát csak önmagát tiszteli meg, a midőn a mai ünnepegy alkalmával halálját fejezte ki a kar veteránjának, a kiket kívánjuk, hogy az ég hívatásuk ak még sokáig tartson meg.

Az utódok nem állanak az elődök mögött. Utánuk Fenyéri Zádor Lajos vette át az alelnöki tisztet mellette Stenczinger Károly az alelnöki tisztet és Novelli Ede viszi az akadémiái felügyelő bizottság elnökségét. Megvagyunk győződve, hogy az örökséget jobb kezekbe letenni nem lehetett, az átvett intézményeket ők fogják tovább fejleszteni, tőlük várhatjuk, hogy a kereskedelmi akadémiát ők fogják saját otthonjába segíteni s ezzel betölteni ama nagy épületet, melynek fundamentumait elődei rakták le. Tisztelet az érdemek, babért a polgári érdemnek.

A polgári érdem tiszteletére rendezett kettős ünnepély lefolyásáról adjuk a következő tudósítást.

A régi kereskedőtestület 1887. október 30-án tartott feloszóló — és az újonnan szervekedett kereskedőtársulat ugyanakkor tartott alakuló közgyűlést Mayer Emil indítványozta, hogy a lelép Szepessy Antal testületi elnöknek és Saszlina Lajos alelnöknek a testület életében 17 év alatt szerzett elévülhetetlen érdemei jegyzőkönyvileg megörökíttessenek és nekik hálás köszönet fejeztessék ki.

Ezen elfogadott indítvány kifolyása a mai ünnepegy, a mikor a kereskedőtársulat választmánya Szepessy Antalnak egy nagy értékű, renaissance styllű ezüst serleget s díszkötésbe foglalt köszönő iratot, Saszlina Lajosnak pedig ugyanolyan díszkötésű emlékiratot adott át.

A társulat választmányainak tagjai: Zádor Lajos elnök, Stenczinger Károly alelnök, Novelli Ede isk. biz. elnök, Biró József,

Kardos László, Mayer Emil, Gaszner Károly, Erber Vilmos, Kovács Misály, Geréby Fülöp, Bechert Manó, Szabó Miklós, Szabó Kálmán, Feischl Károly, Benyács Emil, Vágó Andor, Besztercey Károly, Handtel Vilmos, először Szepessy Antal keresték föl magán lakásán, a hol Fenyéri Zádor Lajos körülből következő beszédet intézte a nagyjérdemű férfiuhoz.

Szeretve tisztelt Pályatársunk! Hálás köszönetünk és elismerésünk kifejezése végett jöttünk el Önökhöz, közgyűlésünk határozatát ezen jegyzőkönyvi kivonat által tolmácsolni, egyszerűsind Önnek elévülhetetlen érdem-it megörökíteni óhajtván: eme csekély eméktárgyat van szerencsénk a kereskedő társulat nevében és megbízásából átnyujtani.

Minden időre emlékünkből fog maradni azon nemes munkálkodás és kitartással párosult önzetlen eszelekvés, melylyel ön osztályunk érdekeit képviselte és képviseli jelenben is. Tizenhét évi elnöki működésére pedig büszkeséggel tekintünk vissza. Erős akarat, fáradtságot nem ismerő buzgalom és finom, tapintatos fellépésével sikerült önnek — szeretett Pályatársunk — osztályunk erkölcsi értékét emelni.

Kimagasló érdeme Önnek kereskedelmi akadémiánk és a vele kapcsolatos alsó fokú kereskedelmi iskola megalapítása, fejlesztése és a jelen előrehaladt kor kívánalmaink megfelelő állásra való helyezésére. Ezen iskolánkban neveljük a jövő nemzedéket a kereskedelmi és vele rokon irányú reális pályákra, — hazafias szellemben; és megnyugtathatjuk Önt, hogy ezen drága kincseinket, melyek által kezünkben tartjuk osztályunk közművelődését — mindenkoron feltéve őrizendjük.

Kórházunk viszonyai rendezése is Önnek kiváló érdeme és hálásan emlékeznek és áldják önt azok, kik ezen kórházunkban humanus bánásmód mellett — orvoslást találtak.

Minden időben meglelte ön kötelességét, önzetlenül lelkesülve a közérdekért és osztályunk érdekeiért; adja az Isten, hogy még számos éveken át folytathassa közhasznú munkásságát erőben egészséggben, kedves családjá öröme és a mi büszkeségünkre.

Beszéd közben nyújtott át a remek serleget s annak átvétele után Szepessy Antal mélyen meghatva köszönte meg a társulat megeméklését, válaszában előre is megköszöni e nem várt és nem is érdemelt kitüntetését, a melynek hatása a att mély elfogultság vesz erőt rajta s engedelmet kér, ha emiatt és gyöngékedése miatt nem felelhet meg az üdvözölő beszédre, ugy a hogy óhajtaná, a hogy azt kellőképen méltányolhatná. Életének legboldogabb időszaká közé számítja azt, a mig a debreczeni kereskedő társulat

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Tokaj és a Tokaji hegy.

A legnagyobb adatot, melyet Tokajról feljegyezve találunk, Anonymus „Belae regis notaru historia de septem ducibus” című könyvében keressük, a hol is áll, hogy a be-költözendő magyarok a 9-ik században itt már szálló ültvényeket találtak.

IV. Béla király a XII. században olasz gyarmatosokat telepített ide, kik nemes szálló fajokat ültettek.

A Hegyaljai bor, mely „Tokaj Hegyaljai asszu bor” név alatt ismeretes, nem sokára nagy hírnek örvendett, ugy hogy Draskovits György pécsi püspök a tridentü zsinathoz néhány üveggel vitt magával s a bortól a pápa annyira felhevült, hogy poharát kiürítve így kiáltott fel: „Summum pontificum Talia vina decet.”

Ma az összes szálló terület mintegy 7600 hectart tesz ki, melyből jó esztendőben 85—90,000 hectoliter nemes bort nyernek. Nagyon szomorú azonban, hogy ez a vidék óriási mérvű pusztulásnak néz elébe, a phyloxera befészkelte magát s évről évre nagyobb a pusztulás a szállóban. Mindennek dacára igen élénk még itt az élet, különösen szüret alkalmával, ugy hogy az idegenek alkalommal egy sajátos népszokással ismerkedhetik meg.

Maga a hegység vulkanikus eredetű s ez az egész eperjes-tokaji trachit hegylánc a „Hegyalja” nevet viseli, délkeleti végpontja a hatalmas tokaji-hegy, melynek kiszögellő előhegye alatt s a Bodrog és Tisza összefolyása közt mintegy közzékelve fekszik Tokaj városa.

A város régi eredetű, hajdani híres vára azon a földesúcsra állott, melyet a Tisza és Bodrog összefolyása alkot, most már kevés maradványa látható. A város lakossága mintegy 4500, igen vegyes, a mennyiben magyarok, németek, tótok vegyesen lakják; kereskedelme inkább élénknek nevezhető. Van egy igen rossz karban lévő nagy vasuti hídja a Tiszán keresztül, melyen az átutazás feletté félelmetes, újabb időben azonban mindig javították rajta valamit, de ugy látszik, hogy a czeél csak akkor lesz elérve, ha a szolnoki új vas-híd mintájára itt is egy hasonlót fognak építeni.

Világra szóló híret azonban a határában s vidékén termő borknak köszönheti. A közönséges asztali boron kívül van még asszu, másolás s az ugynevezett essentia. Hajdan a hegyaljai borral való kereskedés igen virágzott. Egy 87 itezés átlag jó aszubbor 50—70 aranyon is kelt, legújabb időben részint a megváltozott kül- és belföldi államviszonyok, részint a termelők s kivált a lelkiismeretlen kereskedők hiábajja miatt a tokaji bor kelendősége nagyon csökkent.

A tokaji hegységnek, mely mintegy az alföldi nagy síkságból kiemelkedik, legmagasabb pontja Tokaj közelében toronyosodik fel. Ez egy kup alakú, fenséges formájú ós vulkán, mely kihalt állapotában is uralkodik az egész vidék felett s messze, nagyon messze zottan lehet állítani, hogy egyszerűsind Magyarország legszebb kilátó helye is.

A felmenetel a tokaji indóházon tuleső szekéruton a legkönnyebb, mely mintegy a hegység közepéig vezet. Innen mintegy a felmenetel elhaladva elérjük a hegység kapujának ajtját, mely mintegy zöld pázsit fedi be

az egész hegyet, ugy hogy a felmenetel a legkönnyelmesebb. Ki edzett izmokkal bír, háromnegyed óra alatt fenn lehet a tetőn, de még akkor is fáradtság és verejték árán szri meg az élvezetet, mivel a legutolsó rész elég meredek.

Vége el van érve a czeél, erős léghezam lep meg s mit aluról nem is sejtítünk, nagy szikladarabokra bukkanunk, melyekkel mintha valami óriások doboltak volna, ugy szélyel vannak hányva. A tető inkább hullámos formájú, ugy hogy a kilátás sehonnan sem teljes, körül kell járni az egészet s csak így lassan ismerkedhetünk az al a rengeteg nagy területtel, mely lábunk alatt elterül. A mi legsajnálatosabb, az egész kilátásból hiányzik a legvonzóbb rész, — a mennyiben Tokaj városa s a Bodrognak a Tiszába való ömlése az előhegység által teljesen elvan fedve s így egész láthatatlan.

Beláthatók innen a miskolci Bükk hegység, az egész Hegyalja, melyből különösen a S.-A. Ujhely feletti Sátorhegy magaslik ki, délre azonban az Alföld terül el, — mintegy valóságos tenger, oly csábító, oly nagyszerű a látvány, — hogy azt szavakkal leírni valóban a legnagyobb képtelenség. Az egyes hegységek közül csak is a legközelebb fekvők vehetők ki, mint Szerencs, Tállya, Mád, Tarczai, T.-Dob, T.-Lök, T.-Dada, Nagy falu, Rakamaz, Zalkod, Szabolcs, Tolosva, Liszka, S.-N. Patak, S.-A.-Ujhely; ezeken kívül a helységeknek még végnélküli száma látható, némelyiket elurálja fel-felcsillanó fénnyel, némelyikből pedig csak a fehérítő toronyoskák vehetők ki. A szántóföldek, mint valóságos sakkéblák tűnnek fel, változtatva színeiket, — a mint közelebb vagy távolabb esnek.

E nagyszerű fenséges látvány vége pedig az ég kekjével érintkezik, kimondhatatlan messzeségben ég és föld mintegy ölelkezni látszanak. Bűvölő, paradicsomi látvány!

A Tisza már messziről látható, mint folyik Máramarocsból Tokaj felé, az Alföld felé fordulva pedig ezer kanyarulatok után a sűrű párában elvész, a Bodrog pedig, mint szerető gyermek vágyik anyja kebelére, ugy siet, hogy Tokajnál mielőbb a Tisza vizével egyesülhessen.

Még egyszer és ismét körül megynék a tetőn, hogy a feledhetetlen látvány oly könnyen feledésbe ne mehessen s e siri csendes, légies helyről lenézünk még egyszer a zajgó világba s végre megválnak ez isteni helytől.

A felmenetel az északi oldalon történhetik, honnan van alkalmunk az egyes völgyekbe bepillantani s megáthatjuk egyszerűsind a rengeteg vízmosságokat.

Egy óra múlva Tokaj városa foterét elérjük s egy szép emlékekkel ismét gazdagabbak vagyunk.

László József.

A bűnös ösvényen.

Regény I kötetben. — Írta: R. P. O.

Fel. 21. 11.

42

Ennek folytán, mig a bájos Roxane a multak emlékeitől feligazgottan mohón, nagy szőszaporítással, a sóhajok és ömlőkönnyek vegyülékével elmondja szomorú élete keserves regényét, addig mi azt a következőkben tényleg, a való-ságnak megfelelően híven találjuk meg.

Renan grót nagy tiszteletben álló államférfiu volt. Első neje, ki életének 24-ik évében nőt vett, boldog házassága negyedik évében meghalt. Ez levette a bánatos férjt és ő elütö-

elnöki tisztét viselte, de az elért, tagadhatatlanul szép siker, nem az ő érdeme, hanem az ő buzgalma, kötelességét támogató választmányának, valamint az összes kereskedő társulatnak, mely áldozatkészségének annyi fényes jelet adta ezen 17 év alatt.

Miután a társulatnak sikerült a nehéz idők keresztül küzdelmével akadémiáját virágzóra emelni, pénzügyeit rendezni, kórházát jókarba helyezni: ő visszalépett az elnökséggel egybekötött teendőktől; de nem azért, mintha belefáradt volna a munkába vagy mintha a munka lenne terhes reá nézve; de terhes az életkorral járó gyöngeség, mert már 65 esztendő nyomja vállait. De azért ezután sem szűnik meg a régi meleg érdeklődéssel kísérni a társulat ügyeit, iskolájának vezetését, minden mozzanatát eber figyelemmel szemlél visszavonultságában is, s ha szükség lesz az ő erejére is, nem fogja azt megtagadni.

A társulat jövője iránt teljes bizalommal van; mert tudja, hogy annak vezetése olyan tetterős kezekbe van letéve, minők a Zádor Lajosok s ez megnyugtatója, hogy helyére méltó utód lépett, a kinek működéséhez a legjobb szerencsét kívánja.

Az ajándék tárgyat hálásan köszöni; de a saját csekély érdeme e kikitetés nagyságával nincsen arányban. Ugy tekinti s úgy fogja örízni azt, mint pályatársai szeretetének és ragaszkodásának nagyjértékű szimbólumát.

Szepessy Antal összes eddigi működése a polgári és hazafiai erények láncolatából áll. Kötelességét nemcsak a békés polgári foglalkozás terén, hanem mint katonát, a szabadságharchozban is lerőta.

Életrajzi adataiból közöljük a következőket: született 1824-ben, Szolnokon, hol atyja városi tisztviselő volt. Iskoláit Szolnokon és Környöczön végezte; aztán a kereskedői pályára lépett Makón, Dobsa Sámuel üzletében. A szabadság kitörésekor önkéntesen is is fegyvert fogott s a 94. zászlóaljban végig küzdött a szabadságharchoz. 1850 tavaszán jött Debreczenbe s belépett a Szikszay József üzletébe, melyet 1854-ben Gáll Józseffel együtt vett át s 1862 óta pedig egyedül vezetett. Azóta a társadalmi téren lankadatlan, ügybuzgó és nagy eredményekre vezető tevékenységet fejtett ki. 1860-tól fogva az akkor még osztrák nemzeti bank fiókjánál mint váltó vizsgáló működött egész 1886-ig. A kaszinó 1862-ben pénztárnokává választotta s ezen állását minden díj nélkül viselte, a mikor a kaszinó egy 800 frtos művészi kivitelű képpel tisztelte meg. 1869-ben a helybeli váltótörvényeséknél ülnökké választották s ő itt is minden díj nélkül végezte kötelességeit a egközelebbi időig. — Az 1871-dik évben lett a kereskedő-tisztület elnöke s még ugyanazon évben ünnepélyesen megnyitotta az azóta akadémiai rangra emelkedett kereskedelmi reáliskolát. Ugyanezen évben az a megtiszteltetés is érte, hogy a kath. hitközség bizottsági tagja lett. 1875-ben a kereskedelmi és iparkamara alelnöki tisztét is elnyerte. A következő évben az „István“ malom társulat igazgatóságának tagjává is megválasztották miután, annak már évekkel azelőtt választmányi tagja volt. 1886-ban az ipar és kereskedelmi bank választotta be igazgatóságába, a mely tisztéről most közönyt le. Ez időszert, miután fényes elsőrangú üzletétől már korábban visszavonult, mint a debreczeni tükaregypénztár vezérigazgatója működik 1886. okt. 15. óta.

Szepessy Antal után Sesztina Lajos volt alelnököt kereste föl a választmány,

kélté magában, hogy sohasem házasodik meg újból. De miután ez olyan e határozás, melyet — miként az életben látjuk — legtöbbszörre a legkevésbé tartanak meg, s még az olyan férfiak is megszegnek, kiket az első feleség jámborsága agyon kintzett és gyötört, nem csodálkozhatunk, hogy Renan gróf 54 éves korában ifjú emberhez illő heves szerelmmel elvette egy elszegényedett előkelő család 20 éves leányát.

A bájos Elvirában nagy mértékben volt meg az elszegényedett arisztokrata nő fennhéjázó büszkesége, a mely még a nyomorban sem tagadja meg magát. Nem szerette az idős embert, de becsavagyó lelke fényes posztó után vágyott.

A gróf nem becsülte túl magát, és miután nevére és becsületére nagyon képes volt, bizonyos szigorral bánt mindjárt kezdetől fogva az ifjú, körülrajongott szép mejével. Hanem egy arabs közmondás azt tartja: Ha a feleséged szíve mást szeret, ezer tűzökádó sárkányt sem vagy képes az erényességét megőrizni. Minő csudány gondolkozhatnak ezek az arabs emberek az asszonyokról.

A gyönyörű Elvira, kit az előkelő világ oly szelidnek és engedékenynek ismert, örületes, módon beleszeretett egy közönséges kalandorba a ki becsapozta magát megfoghatatlan módon abba a nagyvilági körbe, a hol nem azt kérdezik tőled, hogy mik az érdemeid, hanem, hogy mi a származásod. Arvéd ur, ez volt a híres és divatos fiatal ember neve, — tündöklő megjelenésével, lebilincselő finom modorával és egyéb fényes tulajdonságaival sebtében megnyerte magára részére az embereket. Valóságos iparlovag volt, kalandos természet magában rejté mindami kellekeket, melyekkel az efajta nem jeles jellemű emberek a világ szemében a káprázatot előidézék.

Ez az ember határtalan fölényt gyakorolt

a hol az előbbihez hasonló megható jelenet között tolmácsolta Zádor Lajos a kereskedő társulat hálás érzelmeit Sesztina Lajos iránt. Itten körülbelül ezeket mondotta a küldöttség vezetője, átadván a díszes emlékiratot: Mélyen tisztelt Polgártársunk!

Hálás köszönetünk nyilvánítása és elismerésünk méltó kifejezése mellett van szerencsénk a kereskedő társulat nevében és megbízásából Önnek közgyűlésünk határozata ezen jegyzőkönyvi kivonaton tolmácsolni.

Mélyen át vagyunk hatva azon érzelmektől hogy Ön szeretett pályatársunk egy a multban mint a jelenben is teljes befolyását osztályunk erkölcsi értéke emelésére fordítja; kívánjuk, hogy ezen nemes munkálkodásában az Isten tartsa meg Önt erőben és egészségben még sok számos évekig kedves családja boldogítására és mi örömlőnkre.

Sesztina Lajos meghatottan köszönte meg a ragaszkodásnak és szeretetnek ezen feledhetetlen kifejezést; kijelentvén, hogy ő csak szerény közmunkás volt, Szepessy Antal elnök mellett a kereskedő társulat ügyeinek és alkotásiainak munkálásában. — Biztosította a küldöttséget további jóakaratról.

A választmány szívélyesen vett búcsút tőle is, miként Szepessy Antaltól.

A remek művi üzlet sorleg, melylyel a társulat Szepessy Antal urat meglepte következő felirattal viseli:

„Négyesi Szepessy Antalnak szeretve tisztelt volt elnökének a „Debreczeni Kereskedő Társulat“. Tizenhét évi sikerdus működés emlékeül: hálás elismeréssel. 1889. nov. 3.

A jegyzőkönyvi köszönyt iratott Dávidházy Imre helybeli jóhírnevű könyvkötő műhelye állította ki kiváló nemes ízléssel; a szépirás pedig Kovács István kamarai hivatalnok ügyes kezét dicséri.

Ítélet Móríc József felett.

Móríc József sorsa végre eldőlt. Ez által a Móríc-család tragédiája teljessé lett. Az apagyilkos, a ki a halált óhajta, megkapta a kegyelmet; életét meghagyja a szigorú katonai bíróság, de elveszi tőle személyes szabadságát husz hosszú esztendőre. Mit ér már neki ez a kezes kegyelem, ez a szomorú élet, mikor azok nincsenek többé az élők között, a kikért rettenetes bünnel önmagát áldozta fel.

Móríc József előtt kihirdették a katonai főtörvényszék ítéletét, a budai 17. sz. helyőrségi kórházban, a hol most betegen, gyomorbaiban fekszik.

Az első, köztelhalálra szóló ítélet Móríc ellen tudvalevőleg január hó 27-én hozta meg a honvéd hadbírószék Kovács százados, vizsgáló hadbíró elnöke alatt. Az ítélet Móríc előtt nyomban kihirdették s aztán jóváhagyás, illetőleg megerősítés végett fölterjesztették a honvéd-kerületi főtörvényszékhez.

A főtörvényszék Bulyovszky tábornok elnöke alatt május havában vette tárgyalás alá az ítéletet s pótvizsgálat megejtését rendelte el, továbbá azt, hogy az apagyilkos elmebeli állapota megvizsgálassék. A kiküldött orvosok hosszas megfigyelés után véleményüket a mult hónapban terjesztették fel a katonai főtörvényszékhez, mely Szvetics József tábornok, Ludovika-akadémiai igazgató elnöke alatt csütörtökön hozott ítéletet a bűnygyben.

Az ítéletet még az nap délelőtt kihirdették Móríc József előtt a budai 17. sz.

a bájos Elvirára, a ki már akkor egy két éves lányának, a kis Roxanának volt az anyja.

Az a bűnös szerelem vezetessé vált az ifjú szép asszonyra.

A követségi palota fényárban uszó pazar pompájú termeiben hemzsegett az előkelő emberek egész serege, az évad körülrajongott szépe, Renan Elvira grófnő, mint fénylő meteor sugározta be csodás szépségével az őt bámuló elegáns gavallérok legióját.

Elvirát ma kevésbé érdekelte az elvárszolt imádók lelkesedése, idegesen, nyughatatlan nézett folyton az ajtó felé. Arvéd nem mutatkozott, már éjjel fel volt az idő és szívének bályványa, dacára ígretének nem jött. A grófnő szórakozott feleleteket adott környezetének s utóbb már a bűvös mosoly is elhalt ajkán s egész lényét a gyötrelmes aggodalom tartotta fogva.

Már férjét akarta előhívattai a kártyateremből, hogy kísérje haza, miután rosszul érzi magát — midőn Arvéd ur kecsesen a comme il faut gentleman kifogástalan magatartásában belépett a tündöklő terembe, a divathős arca felette halvány volt és tekintetében nyugtalan fény égett.

— Hála Istennek, hogy eljött, mondá a szép asszony, erőt véve magán, miáltal könnyebűlten fellélegzett, valóságos agóniát állottam ki.

— Mille pardon Elvira de egy rémitő helyzet tartott vissza.

— Nos, valami baj? Oh! ön elémít, ön oly különösen nézi ki ma. Nyomára jutottak volna viszonyunk? fenyegetve ívgyunk? Kérdé gyorsan, kétségbeesetten a nő.

— Nem. Ügyeljen magára, sokan nézik, az ügy egyedül engem illet.

(Folyt. köv.)

helyőrségi kórházban, a hol egy hét óta betegesen fekszik. Az apagyilkosnak sejtelmé sem volt róla, hogy oly közelre várható a honvéd főtörvényszék ítélete. Delelőtt 10 óra tájban betegágyán hevert, mikor a kórházi inspekcziós őrmester, a ki az ablakból az udvarra nézett, hirtelen így szólt hozzá: „Móríc, alighanem most hozzák az ítéletét, mert átóm, hogy Kovács százados-hadbíró ur a kórház felé közeledik.“ Móríc József, ki addig mozdulatlanul fektült az ágyban, villámgyorsan lehányta magát a takarót s az ablakhoz rohant. Innen aztán csakugyan látta, hogy Kovács százados-hadbíró egy őrnagy és egy hadnagy kísértében a kórház főbejáratához ért.

Az apagyilkos erre izgatottan kezdte magára kapkodni a ruháit s pár percz múlva öltözeten várta a következőket.

Kovács-hadbíró ezalatt kíséretével együtt az első emeleti folyosóra ért s az őrség három fegyveres tagját szólította maga mellé. A három ór aztán feltűzött szuronnyal beament a kórterembe és az apagyilkost a folyosóra kísérte bírái elé.

Móríc József nagyon szomorúan, — de teljes nyugodtsággal fogadta ez intézkedést. A százados-hadbíró p-dig rendeletet adott, hogy nyissák ki a folyosó ablakait, mert ítéletet fog kihirdetni, a katonai szabályok pedig úgy rendelik, hogy a hadbírószék ítéletét szabad ég alatt, teljes nyilvánossággal kell a vádolt előtt kihirdetni.

Erre az őrnagy, kivont karddal a százados-hadbíró jobbjára, a hadnagy pedig hasonló módon a bal oldalára állt. Velök szembe fegyveres őrei közé az apagyilkost állították. Ez elhelyezkedés után Kovács százados-hadbíró emelkedett hangon a következő ítéletet olvasta fel Móríc József előtt:

„A magyar királyi honvéd főtörvényszék Móríc József szakaszvezető gyilkosság bűntette miatt jog utján a honvédség kötelekéből való kitaszításra és közlét általi halálra, kegyelem utján a katonai katonai ragjának elvesztésére és husz évi a lyos börtönrre ítélte; avval a hozzáadással, hogy büntetése az általa elkövetett gyilkosság minden évforduló napján sötét magánzárkával sulyosítottassék.“

Az apagyilkos az őrnagy, vagy megrenelés minden látható jele nélkül ballagta végig az ítéletet. Ekkor az őrnagy lépett elő és kimért hangon adta ki a parancsot, hogy az elítélt zubbonyáról tépjék le a katonai rangját jelző csillagokat. Ez megtörténvén, ily szavakkal fordult az elítélthez:

„A honvéd főtörvényszék, a mint lát-hatja, enyhén ítét ön felett. — Jog szerint halálra szólhatott volna ítélete; de kegyelmet gyakorolt és csak szabadságvesztéssel sújtotta.“

Móríc József lassu hangon így válaszolt:

„Hálásan fogadom a kegyelmet, de jobb szerettem volna, ha az ítélet halálra szólott volna.“

Az őrnagy intett, — s Móríc Józsefet visszakisérték a kórterembe. Az apagyilkos egy ideig szótlanul maga elé meredt, aztán keserves zokogással az ágyra vetette magát. Mikor első indulatrohama lecs lapult, remegő hangon így szólt a kórház őrmesteréhez:

„Borzasztóbb büntetést mértek reám, mintha halálra ítélték volna. Jobb szerettem volna meghalni, mert nincs a világon senki, a kiért az élethez ragaszkodom.“

Hogy az apagyilkos hol fogja büntetés idejét kitöltöni, az a honvédelmi miniszter az igazságügyminiszterrel közös megegyezés szerint fogja elhatározni. Különbön úgy lát-szik hogy Móríc Józsefet még jó ideig ott fogják tartani a kórházban, mert idült gyomorbaja nagyon komoly természetű s végzetes elfajlásától lehet tart ni.

A kórházban elég jódolga van az elítélteknek. — Ha gyötör gondolata nyugton hagyják, naposszant a kórházi könyvtár regényköteteit bujja. Végig olvasta már csak nem valamennyit s unalmában glosszákat is szokott a papírszélére jegyezgetni. A fénylő odafirkantotta egynémelyikére. Az egyik kötet ezimlapjaira borzasztó cinizimussal így írta föl a nevet: „Az apagyilkos Móríc József.“

A kórház felügyelői szigorú utasítást kaptak, hogy az elítélt minden mozdulátát figyelemmel kísérjék.

Napi hírek.

— A hajdúvármegyei tüzoltóegyletek szövetsége. — A debreczeni önkéntes tüzoltó egylet, illetőleg ennek főparancsnoka Boczkó Sámuel feltehe hasznos, szükséges mozgalmat kezdeményezett, szövetséges lépésre szólítván föl a Hajdúvármegye területén lévő összes tüzoltóegyleteket, a melyek a mult évben kiadott s a tüzrendészetről szóló miniszteri rendelet folytán már eddig is a vármegye csaknem minden községében megalakultak. — Az országos tüzoltó szövetség szervezete egyik szakasza szól a kerületi (megyei) tüzoltó szövetségekről s ezen kívánalmannak tétetik elég, midőn Hajdúvármegye tíző tó egyleti s szövetsége lépnek egyöntetű szervezet és működés, kölcsönös erkölcsi támogatás czéljából. — E végből Boczkó Sámuel a már szervezkedett 17 megyebeli egyletet értekezletre hívta össze s közülök a többség vagyis 10 el is küldötte az értekezletre képviselőt. Az értekezlet az őrtanyán tartatott meg, me-

lyen a vidéki küldötteken kívül a helybeli egylet tagjai közül is számosan voltak jelen, mint haligatók. A vidéki bajtársakat Boczkó Sámuel szívélyes szavakkal üdvözölvén, röviden vázolta a szövetség üdvös czéljait s az értekezletet előlk és jegyző választására hívta föl. Elnökké ugyancsak őt, jegyzővé pedig Péter Gábert kiáltották ki s miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Public Ernő helybeli főparancsnok he yettes és Tikos István szakaszparancsnok kérétek fel, megkezdették a Boczkó Sámuel által a vidéki tüzoltó egyletekhez előre kiküldött s így már általok üsmert alapszabálytervezetnek tárgyalását. A terjedelmes jelentésből csak annyit emelünk ki, hogy a szövetség címétül „Debreczen sz. kir. város és Hajdúvármegye tüzoltó egyleteinek szövetsége“ fogadtatott el s hogy a tagsági díj (egy-egy egylet részéről) évente 6 frtban állapított meg, melynek fele az orsz. tüzoltó szövetséget illeti s ezert minden egyes egylet az orsz. szövetségnek is tagjává lesz. — Mihelyt az elfogadott alapszabály megerősített nyer a belügyminiszter-től, megtartatik a szövetség alakuló és tisztválasztó közgyűlése. — Az értekezlet azzal ért véget, hogy a balmaz újvárosi egylet képviselője indítványára, jegyzőkönyvi közönytet szavazott Boczkó Sámuelnek. — Az értekezleten jelen voltak vidékről Cziko István (H.-Böszörmény); Kaczér Árpád (P.-Ladány) dr. Neistlinger Miklós (B.-Ujváros); Papp Sándor (Nádudvar); Bartha Lajos (Kaba); Farkas Ödön és Molnár Antal (Hadház); Kjaszás József (M.-Pécs) Kovács Károly (Sámszon) Ungváry Gábor (Tetétlen).

— A királyi család Budapesten. A király ő felsége, november első napjaiban Budapestre érkezik; később a királyasszony ő felsége Corfuból szintén Magyarországra jön, ugy hogy december elején már az egész királyi család együtt lesz Budapesten hosszabb tartózkodásra.

— A felolvasó kör idei első felolvasó ülése szerdán lesz a városháza nagytermében. Ohajtandó hogy ez alkalommal nagy közönség hallgassa a Csiky Lajos elnök felolvasását, mely foglalkozni fog a „Csokonay körré“ alakulás kérdésével is.

— Hymen. Nagykárolyban m. hó 31-én a róm. cath. templomban esküdött meg domahidai Domahidy Ida, Domahidy Ferenc szatmármegyei főispán és neje Kenessey Jozefin leánya, Kovács Ágoston nagybírtokos és neje Olesváry Lilla fiával, bereczeni Kovács Géza nagybányai m. kir. bányagazgatósági fogalmazóval. — Kardos Albert dr. városunk szülötte szentesi gym tanár eljegyezte Szobótfk Paula kisasszonyt, Szobotka Adolf pusztaszeri nagybíró leányát.

— A czeplőd-utczai új templom melletti első osztályu lelkészi állomásra kihirdették a pályázatot. Ezen lelkészi állomás évi javadalmazása az egyház pénztárából 2000 frt. Lakás természetben, ház utáni földjének haszonélvezetével. Stóla az általa végzendő temetésekért egészen, a keresztelésekért és esketéséért járó díjak pedig eddigi gyakorlat szerint a lelkészárakkal megosztva. Ezenkívül remélhető, hogy Debreczen sz. kir. város előjárósága az 1890-ik évben az új lelkészi javadalmazására is folyóvást téteti a többi ev. ref. lelkészek részére évenként kiszolgáltattai szokott 63 forintot készpénzben és 34 köbméter tűzi fát házhoz szállítva. A pályázati kérvények nov. 25-ik napjáig adandók be.

— A debreczeni orvos-gyógyszerész egylet f. hó 9-én szombaton délután 5 órakor saját helyiségében havi ülést tart, melyre az egy-leli helybeli és vidéki tagjait tisztelettel meghívom. Debreczen 1889 nov. 2. Dr. Varga Géza egy. elnök.

— Tüzoltók bankettje. A debreczeni tüzoltó egylet a vidéki bajtársak tiszteletére tegnapi déln bankettet rendezett a nagyerdő fürdő éttermében. A kedélyes hangulatban lefolyt ebédet három sikerült felköszöntő is fűszerezte: Kaczér Árpád a p.-ladányi tüzoltó egylet főparancsnoka Boczkó Sámuel, Boczkó Sámuel a megyebeli tüzoltóegyleteket és jelenlévő képviselőit, Kaszás József a vesérszerepre hivatott debreczeni tüzoltó egyletet köszöntötték f.l. Papp Gyuri bácsit a társaság elhalmozta elismeréssel konyhája és pinczéje kitünő productumairól.

— A kaszállók helyszínelése a M on s t o r o n folyó 1889. évi november 7-én délelőtt 9 órakor az ottani erdőőri lakban veszi kezdetét s onnan folytatattatik a helyszínelés. Mi is köztudomásra hozatik. A helyszínelő bizottság.

— A batyu mulatságok rendező bizottsága tegnapi este a „Korona“ termeiben kedélyes estélyre gyűjtötte össze a batyu mulatságokban részt venni szokott családokat, azon különbséggel, hogy a batyut most nem az egyes családok, hanem Pattermann vendéglős szolgáltatta és itt említjük meg, hogy a vendéglős kített magáért, mert ugy az ételek mint az italok kitünők voltak. A társaság 8 óra után már együtt volt és azonnal asztalhoz ült — szívélyesen üdvözölvén egymást mindazok, kik a mult batyu mulatság óta most jöttek össze először. A táncz 10 órakor vette kezdetét ugynevezett „souppé csárdással“ melyet hévvel és kitünő animálód táncoztak a párok; — általában a tánczedv lankadatlan volt. Az első négyest 22, a „szívem“ négyest pedig 26 pár lejtette. Az estélyen részt vettek, urnok: Dr. Sárvány Gyuláné, Kis Károlyné, Sámy Bláné, Buzás Elek, Kálmánchelyi Mór, Trux Berta-

lanné, Mészáros Józsefné, Volandt századosné, Jablonczay Kálmánné, Gaszner Pálné, Steiner Sándorné, Farkas századosné, Balácsi Ödöné, Marsalkó századosné, Dr. Czech Ti vadárné és Fehér Hermanné. Leányok: Bernát Flóra, Kiss Irén, Kiss Bella, Buzás Erzsike, Steinacker Viola, Trux Ilonka, Czech Cornelia, Czech Carlotta, Marsalkó Erzsike, Volandt Vilma, Jablonczay Ilona, Jablonczay Gizella, Kálmánchelyi Irénke, Harsányi nővérek, Fehér Mariska, Walthert Berta, Tóth Mariska, Mészáros Paula, Gaszner Ida. A mulatság a késő hajnali órákig tartott a Magyarai hűk kitérő zenéje mellett. (K-s)

— Az emlékkert társulat nov. 10-én a város háznál gyűlést tartott. Tárty: Az emlékkert jövője feletti határozás.

— Véres családi dráma. Zombor városát rémes eset tartja izgalomban. Béka Gyula megyei főbíró 22 éves fia Árpádnak hat év óta csontszu bántotta a lábát s a testi szenvedések kedélyét is megromtották. Egyszer éjnek idején öngyilkosságot akart elkövetni s a mióta ebben meggátolták, nem tért össze szülői el, s elköltözött az apai háztól s csak étközni jart háza. Szerdán reggel kilenc óra körül szintén hazament reggelire. Az utcai szobában, az ablaknál ülő mostohaanyjához s szakkal fordult: „Anyám, meghalunk!”, Aig hogy ezt kimondja, a kezében tartott revolvert rástította a megrémült asszonyra, a ki segítségért kiáltva rohant ki a szobából. Az első golyó ferecsuszott, de a magáról megfedezkedett fiú rálőtt még kétszer menekülő anyjára. Így is csak jelentéktelen sebet ejtett rajta, hanem magával már szerencsétlenül végzett. Oda állott a tükrök elé s úgy lőtt magára. Összerogyott, de nem halt meg rögtön. Volt még annyi ereje és lélekjelenléte, hogy kivette zsebéből a kését s belevágott a nyakába, sőt a mi or a mostoha kiáltására beszaladt hozzá egy rendőr, fölémsé a földről a revolvert s rálőtt, a nélkül azonban, hogy eltalálta volna. Csak ezután vesztette el eszméletét s ájultan terült el a szoba padlóján. Felholtan vitték el a városi kórházba, a hol azóta a legiszonyabb kínok közt meghalt. Mostoháját nem fenyegeti semmi nagyobb veszedelem.

— Iparosok és kereskedők figyelmébe. A nagy méltóságú kereskedelemügyi miniszter ur f. év október 24-én 55449 számú leiratával értesítette a kereskedelmi és iparkamarát, hogy Nyiregyháza városban a f. é. szeptember 9-ről elmaradt marhavásár pótlásául f. é. november hó 11-én egy kizárólagos marhavásár fog tartatni. Mire az érdekelt körök figyelmét ezenel felhívjuk. Debreczen 1889. október 31. A kereskedelmi és iparkamara.

— Elrepült papagály. Egy papagály ma elszköött. A ki megfogja s a kiadóhivatalba behozza, illő jutalom részesül.

— „És.” A hadsereg új elnevezését elrendelő kir. kizárólag egyidejűleg a közös hadügy miniszter tudvalevőleg rendeletet bocsátott ki az „és” beiktatására. Ezt a rendletet a hadsereg különböző részeihez most küldték meg. A Debreczen állomásozó közös hadsereg a hadtest parancsnokság útján szintén megkapta, már több nappal ezelőtt a rendletet. Az „és”, betoldása részben azonnal, részben pedig fokozatosan fog megtörténni. A közös hadügy miniszterium különféle osztályainál alkalmazott feliratokat már átálakították. A használatban levő bélyegeket és bélyegeket azonnal át kell alakítani. A nyomtatványkészlet felhasználandó ugyan, de minden egyes darabon a feliratot ki kell javítani. A többi corrigálásokat fokozottan is alkalom adtával tesdők meg. Az újítás — a hadügyminiszter rendelkezése, „személyek”-re is vonatkozóan — magán levelekre, névjegyekre stb. szintén kiterjed. Azt hisszük, hogy a debreczeni kaszárnyák kapuján, a katonai hivatalos helyiségek ajtaján levő feliratok, melyek még mindig régi állapotban vannak, minél előbb ki fognak korrigáltak. I öfelsége legmagasabb elhatározásának megfelelőleg.

— A fonográf. Edison csodálatlalmánját Wangemann nevé megbizottja most Bécsben mutogatója. A bécsi lapok megírják, hogy csupán igaz az, a mit a beszélő gépről eddig hallottunk; a fonográf minden várakozást felül mul. Wangemann Bécsben néhány meg hívtelt vendégének nagy mulatságot szerzett s Strauss Eds zenekarával játszatott el néhány darabot a fonográf előtt mely azután a legmagasabb hűséggel ismételte a csinos áriákat. A hallgatóság azt az észrevételt tette, hogy a vonós hangszerek hangja némileg tompán került ki a fonográfól, de annál hűvebb volt a fuvós hangszerek utánzása. Az ársnyalokk visszaadása azonban minden tekintetben oly kitűnő volt, hogy a vendégek elragadtatva tapsoltak a búvós hangszereknek. Wangemann tanárt a magyar kir. természettudományi társulat fölértte, hogy a fonográfot nálunk is mutassa be. Wangemann arról értesítette Lengyel István társulati igazgatót, hogy ez ügyben a harározatát csak 10 nap múlva közhetheti.

— Hires város Debreczen. A debreczeni f. abonyi vasút érdekeltiségeinek bankettjén azt kérdezem hevesvármegyei szomszédomtól, a kinek 250 holdja s ahoz való nagy tekintélye van a maga falujában.
— Vonzódik-e szívök — kedves uram bátyám — Debreczenhez?
— Hogyne, édes öcsém, mikor nincs több ilyen magyar város.

— Szóval nagyon derék városnak tartják Debreczent, — ugyé?
— Természetesen, hiszen itt még most is hét lovas szekeren járnak a gazdák a tanyákra.

A rézalai oláhoknak is meg van a maguk külön jó véleményök Debreczenről.

— Hallja kend, ismerik-e Debreczent, kérdezi egyszer valaki a rézalai oláhoktól.
— Hej! Nagyon jól ismerjük, — felelt az oláhok közül a legvénebbik Marzós Vaszilike, ott minden elkél. Akár meszet, akár szőlőt, akár szilvát, akár teknőt viszünk, akár purza juhott hajtunk, mindig megveszük. Váradról úgy megyünk haza, ahogy oda mentünk. — Áldja meg az Isten Debreczent!

— Új női kalapok egész halmaza készült el Bécsben a divatárusnői tanonc-leányok versenyére. A megállapított női kalapformák mindgyikéből számos kész kalap fektűt a bíráló-hölgybizottság előtt, mely megdicsérete az egyes leányokat, kik különösen a toll, csokor- és csipke-díszítésben tűntették ki magukat. A versenynek kettős praktikus eredménye volt: egy részről 55 leányt szabadítottak fel divatárusnőnek, másrésztől a bécsi hölgyvilág egyszerű nagyszámu új kalapban válogathat most.

Apróságok az angol életből.

John Haydne inkább sikerült tréfaíró mint tetőiről volt ismeretes. Egy ízben 2. rendű letartóztatva Glasgowban 20 L. tartozása miatt, hova Londonból szökött.

Nézzék — mondja Haydne, ott jön unokabátyám a püspök, a ki biztosan kifizeti adósságomat. A rendőrök megengedték, hogy H. a püspök fogatához menjen; s bátran a kocsihoz lép, udvariasan köszön, mire a püspök megállította kocsiját.

— Mylord, mondá Haydne, annak a 2. rendűnek oly nagy bün terheli lelkismeretét és oly elkeseredettek, hogy attól tartunk, öngyilkosságot fognak elkövetni.

— Jól van, feleli a püspök, oda hívja a 2. rendűt s így szól: jöjjetek hozzám holnap reggel, majd segítök a bajtokon.

A rendőrök a mondott időben megjelentek a főpapnál azon hiszemben, hogy ő a számlájukat kifizeti.

— Nos, kérdi a püspök, miféle bün terheli a lelkismereteket?
— Bün? Kérdik egymásra bámulva a rendőrök — semmi bün, hanem tegnap azt méltóztatott ígérni, hogy kielégít bennünket, elhoztuk tehát Haydne unokabátyóca számláját.

A püspök csak most vette észre, hogy nevével egy szélmóss visszaél és kénytelen volt az adósságot kifizetni.

Tanács egy dráma írónak:
A dráma egyik részét, melyet ollóztál, igen kitűnő, és még javíthatnád is; végy bátorságot s lopp el a másik felét is.

Egy kuruzsló megbetegedvén, elküldött egy jó nevű londoni orvosát. Az orvos megvizsgálván a beteget, úgy találta, hogy a baj nem nagy. Dehogy nem, mondja a kuruzsló, nagyon aggodom, mert hogy az igazat megmondjam, tévedésből a saját piluláimból vettem be.

Británia, mondá egy szónok, olyan birodalom, a melyben a nap soha sem megy le. És olyan, feleli egy hallgatója, a melyben a végrehajtó nem fekszik le soha.

Irodalom.

Tisztelettel felkérem mindazokat, a kik „Prózáka” cím alatt kiadandó beszélykötetemre gyűjtenek, vagy előfizetni szándékoznak, hogy a gyűjtőlevelet az előfizetői pénzekkel együtt a „Debreczeni Ellenőr” könyvkiaadó hivatalába beküldeni sziveskedjenek. Boldisár Kálmán

Színház.

„Püsköd Florenczen.”
Végre megjött a kassa darab is. Most már nyugodtabban nézhetünk a saison elé, mert sokszor fogunk látni áthatni. Czikulka nagybíró operettje „Püsköd Florenczen” a S o m l ó Sándor mesteri fordításában, előkelő művészek előadásában teljes sikert aratott színpadunkon. Két egymástani estén került színre, s mindkét este egészen megtelt a nézőtér.

Az operette egyik ének száma szebb a másiknál, s nem is emléksünk rá, hogy Boccacció óta hasonló nagy hatást ért volna el egy operette is. Elég erre csak annyit mondani, hogy csaknem minden picet megtapsoltak s meguráltattak.

Az operette szövege ez:
A XVI. században a forró véri olaszok országában, Florenczen játszik a darab. A florencziek felett Fra Bombarda (Haday) zsarnokosodik és a szabadság után sovárgó lakosokat a névleg fenálló köztársasági kormány formá helyett abszolút hatalommal kormányozza. Conspiratio keletkezik, melynek czélja a tyranus diktátor megbuktatása és a Medici herceg trónra emelése.

Az összeesküvésben az államtanács tagja Aldó Castrucci (Rónaszék) viszi a főszerepet s tervéhez Sparaccani városi irnokot (Hegyesi) is megnyeri azon ígérete mellett, hogy

hozza adja leányát a szép Ritát (Kopácsi) feleségül, Rita azonban a száműzött család sarját Angelo Malattoni fiatal szobrászt (Vadnai V.) szereti titokban. Az apa azonban csak folytatja az összeesküvést a neki tetsző vejével és Medici herceg mellett agitaáló Lorenzival (Hatvani) kiknek jelszavuk „Püsköd Florenczen.” A borzasztó titokban tartott összeesküvést azonban a Rita által elbujtatott Angoló véletlenül megtudja sőt az összeesküvők okirata, melyből a veszedelmes egyének nevei olvashatók — a kezébe kerül. Azt Angoló a saját czéljára fegyverül használja fel s midőn őt, mint látszólagos bűnrészt — mintán az összeesküvésnek nyomára jöttek — elfogják, nem védi magát és hagyja hogy a nemzet örök elhurcolják. Ez az első felvonás Florencz utcajában történik.

A második felvonás a diktátor palotájában folyik le. A bachanalit illo diktátor tanácsot hív össze, hogy az összeesküvőknek tartott Angoló felett ítéletet mondjon. Az ítélet holnap déli 12 órakor Angoló fel fűggesztését rendel el. Mielőtt azonban ezt végrehajtanák rajta, Bombarda meghagyja Castruccionak, hogy vegye Angolóét vállatás alá s tudja ki tőle a bűnrészeket nevé. Castruccio azonban jónak látja a saját jól felgött érdekében Angolóét nem vallatni, minthogy első sorban is az ő fejére olvasná a halálos ítéletet. A „kemény diót” aztán úgy tör meg a ravasz Castruccio, hogy a kecske is jól lakik, káposzta s kopok: Oltárhoz engedti vezetni leányát Angoló által, ha ez hallgatni fog — úgy okoskodván, hogy ugys csak holnap déli 12 óráig lehet Angoló a Rita férje, azután mit bírja ő akár öröké a Sparaccani legyen Rita. A diktátort pedig, ki szintén szemet vetett Ritára azzal nyugtatja meg, hogy így majd a makacs Angolóét vállomásra bírja és ez egy éjszaka hiányával, holnap déli 12 óráig kezdve ugys az övé lesz Rita. Tetszik ez a diplomaciai fogás a diktátornak és belenyugszik. Castruccio pedig úgy okosodik, hogy holnap 12 órakor bevonul a herceg és így leánya megszabadul a kéjencztől a város pedig a tyrannustól. A felvonást a florenczi menyegzők küldöttsége, kik új férjüket kérnek „államsegély” czimen és a marocci szultán követsége teszik élénkebbé.

A harmadik felvonás Angolóét és Ritát mutatja be, mint boldog házaspárt. Az ifjú férjnek eszébe se jut a déli 12 óra. De annál inkább gondol a diktátor arra az időre, mely Angolonak halált és neki bódogságot jelent. Feltűzött vére nem hagy neki nyugtot, kergetni szeretné az ólomábu időt, mely a szép asszonyt karjaiba vezeti. Ráparancol a harangozóra, hogy sietesse az óramutatót, hadd üssön már a boldogság órája! Amde a tizenkét óra püsködöt is jelent Florenczen és a terv szerint ekkor játszk kezdre a várost a hercegnék. Huzzák, halasztják tehát a diktátor sürgetését. Már csak öt perc hiányzik s ha a herceg nem jön, el van veszve Angoló és vele az összeesküvők. A jó Castruccinak fő tehát a feje és Angoló barátai által szöketteti meg, hogy a herceg el ne menjen. De ez már szükségtelen, mert ekkor kondul meg a megváltás tizenkét órája és a diktátor hódol a serege élén bevonult herceg előtt.

Az előadásra kiváló gond volt fordítva s a nagy sikerben része van a szép kiállításnak, s az ügyes rendezésnek. A rendezésért Rónaszéklyt illeti meg a feltétlen dícséret. A szereplők közül természetesen az első hely ismét S o m l ó né V a d n a y s Vilmás, ki pajkosan, kedvvel játszott, szépen iltözött, s a mit mindig constátálhatunk, gyönyörűen énekel. A második felvonás híres walterát, melyet S o m l ó oly szépen fordított magyarra: „Szerelm csupán az élet” mindkét este szünni nem akaró tapsviharra újratá; kellett. Mellette sztársulatunk bájos énekesnője K o p á c s y Juliska aratott gyakori és méltán megérdemelt tapsokat. Régen hallottuk a művésznőt oly szépen és telles hanggal énekelni mint az este, különösen csinos belépő áriáját adta elő nagy tetszéssel. — A női szereplők közül még L o c s a r e k né dominálta a tért az ő ellenáthatatlan konikumával.

A férfi szereplők Rónaszékly, Hegyessy, Hatvani ugyancsak derűltétségben tartották a közönséget. Hatvani egy összeesküvésben hatalmas caricaturát produált. H a d a y jellemrelesen játszott, s énekszámát szépen énekelte. Jó volt kis szerepében K a r a c s y is, de legjobb B a l a s s a y, ki egy néma mór diploma szerepében ügyeskedett.

A zenekart erős kézzel D e l i n karnagy vezette, kit a betanításért és a zenei részek correct előadásáért teljes dícséret illet meg. Végül az igazgatóságnak és rendezőségnek az operette sikere érdekében azt ajánljuk, hogy a második felvonás értékelni és hatástalan tervezettjét hgyják ki, és a 3-ik felvonásból töröljék a női kar serevadóját, mely az egész előadás nívóját rojtja. Így hamarabb is lesz vége a különben zeni számokkal túltöltött operettnek s a közönség még előg-dettebben fogja elhagyni a „Püsköd Florenczen” előadását, mely még sokszor fog zsufolt házak előtt adatni.

A „Püsköd Florenczen” új operette, mely két egymástani előadásakor egészen telt házak előtt került színre, már szerdán fog harmadszor előadani. A nagy siker birtára az igazgatóságot, hogy a hatásos és szép operettet műsorosa tartsa. A szerdára hirdett „Boccaccio” így a jövő hétre marad.

A „Babatündér” színrehozata a debreczeni színházban rendkívüli áldozatokat igényel.

Mazzantini a m. kir. operaház balletmestere tegnap városunkban időzött, s itt az alkalmas leánykákat kiválasztotta. Vele volt az operaház szabója is, ki nem kevesebb mint 60 tolettehez vett mértéket. A ruhák egészen olyanok lesznek, mint az operaházéi.

Közgazdaság.

A gazdálkodás három legfőbb hibája. A legelső nagy hiba a gazdálkodásban: rozslóvak és tehenek tartása. Egy száz forintos ló nem ér félannyit, mint egy kétszáz forintos sőt egygyedrészt sem éri. Eppen annyit, eszik, mint a kétszáz forintos, külföben is éppen annyiba kerül, de nem él addig és nem végez anyi munkát. Egy 50 forintos tehénnel, mely három font vaját ad hetenként, éppen annyi a munka, mint egy 200 forintos, mely 10 font vaját produkál minden héten. A második nagy hiba a gazdálkodásban: rozsföldön termelni. A jó földnek sokkal több a haszna, mint a rozsnak, a rá fordított munkához aránylag. Mily nagy hiba tehát a földet meg nem javítani. Részletekint kell a javítást rendezni és végezni, de meg kell lenni a javításnak. — A harmadik és legfőbb hiba, ha a gazda saját magának művelését elhanyagolja. A gazda tőkésének legnagyobb része: ő maga. Ezt az élő tőkét bőven lehet kamatoztatni. Tanulni és gondolkodni kell!

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

II. Bérlet. 17 Szám.

Holnap, kedden 1889. nov. 5-én

páratlan bérletben:

Serge Panine.

Színmű 5 felv. Irta Ohnet György.

M Ű S O R:

Szerda, 6-án: „Püsköd Florenczen” operette, páros bérletben.

Csütörtök, 7-én: „Ideges nők” III-szor vigjáték, páratlan bérletben.

Péntek, 8-án: „Fedora” dráma, páros bérletben.

Szombat, 9-én: „Füsköd Florenczen” III-szor, operette, páratlan bérletben.

Vasárnap, 10-én: „Asszonyok büné” (új) I-szor, fővárosi életkép, páros bérletben.

Hétfő, 11-én: „Bankbán” tört. színmű, páratlan bérletben.

Felolvasó szerkesztő és kiadó laptulajdonos:

Vértési Arnold.

Funknaktárs: Karczag Vilmos.

A személyesen tett ideai ösi bavasárlás sok után felhívjuk a n. é. közönség figyelmét raktárunk megtekintésére, a hol nemcsak a legmagasabb művészek, de a legszerényebbek is a legnagyobb választék áll rendelkezésére a napi szükséglet cikkeitől, — mint pénz és szivartáza, kalap, keztű, illat- és szappan, sétatob, zsebkész, olív, haj- és ruhakész, fogkefe, tajték pipa és szipka, lovagló, vadászati, önvédelmi- és uti-, vala, mint díszművek és alkalmi ajándék-cikkek’ ugyszintén gyermekjátékok dus választéka van és zsejtve. Továbbá:

Zsolnai majolika díszművek.

Adler F. és Fia t a j t é k á r u k.

Ungvári cserépkályhák

és Hermann china ezüst árúk

egyedüli gyári raktára.

Teljes tisztelettel

szentkirályi és kalenda

Árverési hirdetmény.

Az érmihályfalvi közbirtokosság tulajdonát képező vásárvám, és mázsálatási jog 1890-ik év Január 1-jétől kezdve hat egymástán következő évre 1889-ik év November 20-kán délelőtti 11 órakor a városháznál zárt ajánlatlaltal egybekötött nyilvános árverésen haszonbérbe kifog adatni. — Az árverés megkezdéseir írásbeli 158 frt. bantapénzzel állott ajánlatokat elfogad s a bővebb felvilágosítást akár szóval, akár levél útján megadja.

Mátrai István

közbirtokossági pénztárnok.

BOSZNAV J. ezégnél.

Debreczen czegléd utca.
Nagyválasztékban

NŐI RUHASZÖVETEK,

Kasánok, Flanellek, jó mosó barchetek,
téli nagykendők, csipke és Juttefüggő-
nyök, ágy és asztal terítők

Paplanok, szőnyegek
mindenfélé

ruhadszek férfi és női alsó ingek, muffok, Esőernyők,
férfi ingek és nyakkendők

rendkívüli leszállított áron

kaphatók.

Női ruhák elkészítése legutolsó divat szerint jutányos ár
mellett elvállaltatnak.

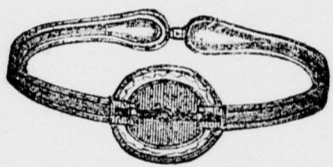
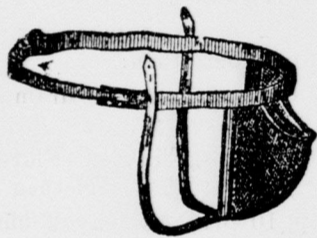
Vidéki megbízások legpontosabban eszközöltenek.

Keztyük nagyválasztékban.

NAGY ANDRÁS

KEZTYÜ ÉS SÉRVKÖTŐ GYÁROS

Ajánlja
a már 25 év óta t.n.a.
a jó hírnévnek örvendő

KEZTYÜS-
ÜZLETET

a n. é. közönség
szives pártfogásába.

Egyszerűsödött a szerkesztés tudatni, hogy nálam mindég a legnagyobb választékban

TÉLI- és NYÁRI KEZTYÜK kaphatók és megrendelhetők.

Glacé és schwedis keztyük 3 gombbal, agráffá, vagy csattal.

mosó bőr női, férfi, katona- és elegáns hosszú bálí védkeztyük
dus raktárát legjutányosabb áron.

Bálí keztyüket a raktáron levő különféle színekből, választás szerint 24 óra alatt készítek.
Továbbá ajánlom az általam készített

sérvköteket és suspensoriumokat,

nadrágtartókat nagyválasztékban.

Orvosi és szülési készülékek, fecskendők.

irigaterkek, kristályezők, méh percek, has- és köldök-kötők.

gummi harisnyák, fáslik és gummi-szálpárnák

mindenkori raktáron vannak.

Női különlegességek, nálam kaphatók és megrendelhetők.

Nagyban és kicsinybeni eladás.

A n. é. közönség eddigi pártfogását és bizalmát továbbra is kérve, vagyok

kész tisztelettel

NAGY ANDRÁS, keztyűs.

Suspensoriumok 50 krtól 1 frt 50 krig.

Sérvköteket 1 frttől 10 frt-ig.

Szarvasbőr nadrág 20 frttől 35 frt-ig.

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző beteg és
gyulladt foghúst gyógyít és erősít, a fogkövet
eltávolítja és képződését meggátolja; a szájbízt
azonnal megszünteti naponta használatnál

cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valpdi

Dr. POPP világhírű Anatherin szájvize

ketszer oly nagy palackokban mint eddig.

Ezzel egyidejűleg alkalmazandó

- Dr. PPOP fogpasztája mely a fogakat folyton egészséges állapotban tartja.
- Dr. PPOP Anatherin fogpasztája mely a legjobb és legfinomabb szer a fogak tisztántartására és a foghús megerősítésére.
- Dr. PPOP fogpora mely a legfinomabb és legújabb és a foghús megerősítésére szolgáló legújabb szer.
- Dr. PPOP növényiszappana mely a legjobb gyógy-pipere-szappan, mindennemű bőrkülfélék ellen és különösen furdókhöz.
- Dr. PPOP napraforgó vénus (szap-) (nem glicerin). A legújabb és a legfinomabb divat-pipere szappanok. A bőrt bárszönyommal teszik.

Árak: Anatherin-szajviz 50 kr., 1 frt és 1.40 kr. Anatherin fogpasztája tégelyben 1 frt 22 kr. Aromatikus fogpasztája 35 kr. Fogpor dobozban 63 kr. Növényiszappan 30 kr. Napraforgó-szappan 40 kr. Vénus szappan 50 kr. Eszerek kaphatók: DEBRECZENBEN: Dr. Rothschnek, Mihalovits I., Tamásy B., Örvényi O., Tóth B., Muraközy K., és Balás Ö. Gyógyszerészeknél és Csanak J., Geréby F. Szentkirályi és Kalenda, Baum M., Welsz. Sándor, Stern A. és Testvére kereskedésében.

Előkelő hölgyek elismerése.

Tisztelt uram! Az ön által beküldött szappan mintákat, kísérlet céljából szétosztottam néhány egyleti hölgy között, kik most a következőleg nyilatkoznak kitűnő szappanairól: A Popp-féle növényiszappan fölötté jó hatást gyakorol a bőrre, használatban nagyon kellemes és tartósságánál és aránylag olcsó áránál fogva a legjobb gazdasági szappan Popp-féle napraforgó és Vénus-szappanait méltán nevezi a jellekor legfinomabb divat-pipere szappanainak.

Kérek a növendékek számára 24 növényiszappant és több egyleti hölgy számára ugyan ebből 12 és a Popp-féle napraforgó- és Vénus-szappanból szintén 12-12 darabot.

Tisztelettel

Halász E.-né, Budapest.

Hajmáskötői Orvosi Intézet

Jobb

a tranzia Cognac-neműknél, melyek többnyire a charentai borvidéket elpusztítása folytán egésszben vagy részben szeszből készítenek.

Olcsóbb

a valóban borból előállított, de

korántsem jobb francia Cognac-neműknél is, mivel ezekért üvegenként 1.60 knyi vám és szállítási költség fizetendő. Miután

Berger, Volk és tsa. Bécsben,

személyesen jötök az iránt, hogy az általuk gyártott Cognac-neműk más mint borból destillált Alcoholt nem tartalmaznak, ez utóbbiak már ez a körülményről fogva minden egyéb Cognac-fajtáknak akár mint élvezeti szerek, különösen pedig

Gyógycélokra.

előbe uszanpók. Ez okból a

Berger, Volk és tsa. bécsi cég,

által gyártott Cognac-neműket a nevezett célokra használniák és ajánlják

Angyán tanár, Kélti tanár, Késmárszky tanár, Korácsi tanár, Kovács tanár, Lumitzler tanár, Müller tanár, Récey tanár, Still-r tanár, Tauffer tanár, Budapest. Albert udvari tanácsos tanár, Billro'h udv. tanács. tanár, Braun Károly udv. tanács. tanár, Braun Gusztáv udv. tanács. tanár, Chrobák tanár, Kahler tanár, Oser egészségügyi tanács. tanár, Schnitzler korn. tanács. tanár, Winteritz c-sasz tanács. tanár Bécsben. Valamint a bel- és külföld más kiváló tanárai.

(Az árak mindenütt egyenlők)

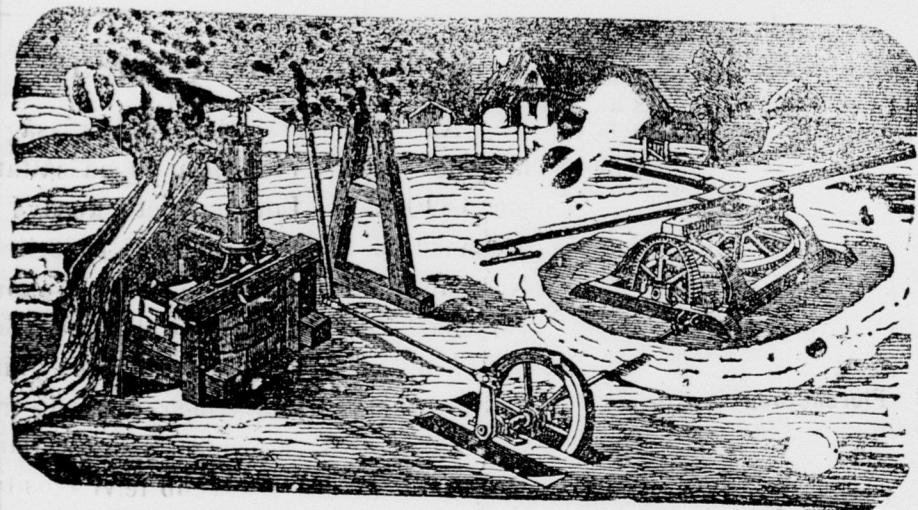
1 egész eredeti üveg, (5 minőségben)	frt 1.90,	2.30,	2.90,	3.90,	4.80
egy fél	" 1.10,	1.30,	1.60,	2.10,	2.55
egy negyed	" -70,	-80,	-90,	1.20,	1.40

Kapható minden nagyobb csemege és fűszerárú kereskedésben és gyógyszerertarban. RAKTAR: Bécsben, I. Weiburggasse 2. sz. (a Kärntnerstrasse sarkán.)

Alapított 1858-ban

WALSER FERENCZ

első magyar gép és tüzelőszerek gyára, harang és ércöntödéje
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezetékek berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGAN FÜRDŐK

felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFOLDI SZIVATTYU GYAR.

Debreczen, 1889. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr” könyvszerkesztésében Széchenyi-utca SIMON-ház.